

MILJØstyrelsen
Kemikalier/FJE/ASC
Jord & Affald/AN
Miljøministeriet
EU-koordination

27. marts 2007
J.nr. DEP 240-00008

REVIDERET GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om eksportforbud og sikker oplagring af metallisk kviksølv

KOM(2006) 636 endelig

Resumé

Kommissionen har 26. oktober 2006 fremsat et forslag til forordning om eksportforbud og sikker oplagring af metallisk kviksølv. Eksportforbudet dækker metallisk kviksølv med undtagelse af kviksølv i produkter, mens kravet om sikker oplagring gælder for metallisk kviksølv stammende fra kloralkali-industrien, kviksølv fra rensning af naturgas og kviksølv fra non-ferro minedrift og smeltning. Forslaget vurderes at have en positiv indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU. Det skønnes ikke, at forslaget vil få økonomiske eller administrative konsekvenser for danske virksomheder eller myndigheder.

1. Status

Kommissionen sendte den 26. oktober 2006 ovennævnte forslag til forordning til Rådet.

Forslaget har hjemmel i artikel 133 og 175 i TEF og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i artikel 251 i TEF.

Der er oversendt et nærhedsnotat om forslaget til Folketingets Europaudvalg den 6. november 2006.

Der er oversendt et grundnotat om forslaget til Folketingets Europaudvalg den 6. december 2006.

2. Formål og indhold

Kommissionen anfører, at forslaget sigter mod at forbyde eksport af metallisk kviksølv fra Fællesskabet og at sikre, at det pågældende kviksølv ikke vender tilbage til markedet, men oplagres sikkert i tråd med fællesskabsstrategien for kviksølv. Det grundlæggende formål er at begrænse yderligere tilførsler til den globale mængde af kviksølv.

Forslaget er udarbejdet som et led i opfølgningen på den meddelelse om en kviksølv-strategi, som Kommissionen fremsendte den 28. januar 2005, og som Rådet vedtog den 24. juni 2005. Rådet gav udtryk for sin tilfredshed med meddelelsen og understregede betydningen af forslaget om at afvikle eksporten af kviksølv fra Fællesskabet. Det opfordrede også Kommissionen til blandt andet at forelægge passende forslag om navnlig afvikling af eksport af kviksølv fra Fællesskabet og foranstaltninger til sikker opbevaring eller lagring af kviksølv fra bl.a. kloralkaliindustrien efter en tidsplan, som er i overensstemmelse med den påtænkte afvikling af kviksølveksporten.

Forslaget til forordning vil indføre et eksportforbud fra EU af metallisk kviksølv fra den 1. juli 2011 samt fra samme dato krav om, at metallisk kviksølv, der ikke længere anvendes i kloralkaliindustrien, kviksølv fra rensning af naturgas og kviksølv som biprodukt fra non-ferro minedrift og smeltning oplagres på en måde, der uden ændringer i tilstand og koncentration er sikker for menneskers sundhed og miljøet. Forslaget omfatter ikke kviksølv i produkter eller kviksølv i kemiske forbindelser.

EU er i dag en af de større eksportører af metallisk kviksølv. Eksportforbudet vil således forhindre den handel med metallisk kviksølv, der i dag eksisterer med f. eks. 3. verdenslande. Ved et eksportforbud vil det samlede forbrug på verdensplan derfor blive reduceret, og EU vil have større troværdighed i forhandlinger om reduktioner i forbrug af kviksølv på globalt plan.

EU's deponeringsdirektiv omfatter ikke flydende affald. Da kviksølv i metallisk form er flydende, har Kommissionen i forslaget undtaget kviksølv fra forbudet i deponeringsdirektivet mod deponering af flydende affald, således at flydende kviksølv kan oplagres underjordisk i saltminer, der er tilpasset formålet.

Endvidere tillades oplagring på anlæg, der udelukkende er bestemt til og udstyret med henblik på midlertidig oplagring af metallisk kviksølv inden den endelige bortskaffelse. Det er uklart om forslaget følger deponeringsdirektivets bestemmelser, hvor kravene til anlægget er afhængige af, om oplagringen er mindre end et år eller mere end et år.

Når kviksølv betragtes som affald forbliver det omfattet af de generelle regler i affaldsrammedirektivet og transportforordningen. Da der i Europa kun er ganske få anlæg, der er egnede til at modtage kviksølv til oplagring, fremgår det af forslaget, at indsigelser mod overførsler af kviksølv, der betragtes om affald, ikke kan begrundes med en henvisning til principperne om nærhed, prioritering af nyttiggørelse og tilstrækkelig egenkapacitet.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at handel med kviksølv er underlagt indre markedsregler og som affald reguleres kviksølv via fællesskabets lovgivning om affald. Kommissionen vurderer således, at forslagens bestemmelser skal fastsættes på fællesskabsniveau. Regeringen kan tilslutte sig Kommissionens vurdering og finder således, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Da der er tale om en forordning, vil reglerne umiddelbart være gældende. Der skal dog udstedes en bekendtgørelse i medfør af lov om kemikalier, der henlægger tilsynet med forbudet mod eksport af metallisk kviksølv til Miljøstyrelsen.

Forslaget forventes ikke i sin nuværende form at medføre en ændring af de danske regler for import og eksport af affald til bortskaffelse, som undtager kviksølv fra reglerne om forbud mod import og eksport til bortskaffelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Kloralkaliindustri og non-ferro minedrift (udvinding af andre metaller end jernholdige metaller) og smeltning forekommer ikke i Danmark. Kviksølv anvendes ikke ved rensning af naturgas i Danmark.

Forslaget forventes således ikke at få økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget forventes ikke at få økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner eller kommuner.

Forslaget forventes ikke at få nævneværdige økonomiske og administrative konsekvenser for staten. Forbudet mod eksport af metallisk kviksølv skal håndhæves af Miljøstyrelsen. Eventuelle meromkostninger afholdes inden for Miljøministeriets egne rammer.

Beskyttelsesniveau: Forslaget vurderes at have en positiv indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU.

6. Høring

Forslaget er den 15. november 2006 sendt i almindelig høring til en række interessenter. Der er ved høringsfristens udløb den 1. december 2006 modtaget hørings svar fra de følgende høringsparter:

Advokatrådet, Affald Danmark, Lysteknisk Selskab, Danmarks Apotekerforening, De Danske Bilimportører og Dansk Industri havde ingen bemærkninger.

HTSI ser gerne en præcisering af indberetningspligten, således at der bliver tale om en bagatelgrænse under forudsætning af, at indberetningspligten også omfatter handel med produkter, da dette vil give en stor administrativ byrde for de berørte virksomheder.

Forslaget er den 16. januar 2007 sendt i høring til EU-Specialudvalget vedrørende miljøspørgsmål. Der er ved høringsfristens udløb modtaget hørings svar fra de følgende høringsparter:

Dansk Industri havde ingen bemærkninger.

Forbrugerrådet oplyser at rådet af ressourcemæssige årsager ikke har mulighed for at forholde sig til forslaget og kan ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Fagligt Fælles Forbud (3F) kan støtte den foreslåede danske indstilling.

7. Forhandlingssituationen

Forslaget har været drøftet i Rådets miljøarbejdsgruppe, hvor alle medlemsstater generelt bakkede op om et eksportforbud mod metallisk kviksølv. Opbevaringsbestemmelserne blev problematiseret af en række medlemslande. Kun to medlemslande - herunder Danmark – udtrykte ønske om en fremrykning af ikrafttrædelsesdatoen og udvidelse af forordningens anvendelsesområde. Kommissionen afviste forslaget om en udvidelse af anvendelsesområdet med henvisning til at det pt. ikke er muligt at analysere konsekvenserne af et eksportforbud mod produkter og kemiske forbindelser på grund af manglende data.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Overordnet set støtter Regeringen Kommissionens forslag om, at metallisk kviksølv fra kloralkaliindustrien, naturgasrensning og non-ferro-minedrift oplagres i EU frem for eksporteres. Regeringen har arbejdet aktivt for et EU-forbud mod eksport af metallisk kviksølv, og støtter det grundlæggende formål med forslaget, nemlig at begrænse yderligere tilførsler til den globale mængde af kviksølv.

Der udvindes ikke jomfrueligt kviksølv i EU i dag, alligevel er EU nettoeksportør af kviksølv, som primært er affald eller genvundet fra affald fra kloralkaliindustrien, naturgasrensning og non-ferro-minedrift. For kviksølvholdigt affald er der allerede et forbud i EU mod at eksportere det til ikke-OECD lande. Danmark eksporterer kviksølvholdigt affald til nyttiggørelse i andre EU-lande. Denne eksport vil kunne fortsætte.

Forbudet dækker i den fremsatte form kun metallisk kviksølv som stof og omfatter således ikke produkter indeholdende metallisk kviksølv. Det betyder, at det vil være muligt at eksportere produkter indeholdende metallisk kviksølv, selvom disse produkter er forbudt ifølge anden EU-

lovgivning. Denne mulighed vil kunne medføre, at der stadig eksporteres metallisk kviksølv ud af EU. Fra dansk side finder man derfor, at forbudet mod eksport principielt bør udvides til også at omfatte sådanne produkter. Tilsvarende bør forslaget principielt også omfatte kviksølv i kemiske forbindelser. I lyset af forhandlingssituationen vil Danmark arbejde for dels at der indsættes en revisionsbestemmelse i forordningen, dels at Rådet opfordrer Kommissionen til at undersøge konsekvenserne af et eksportforbud mod kviksølvholdige produkter og kemiske forbindelser.

Eksportforbudet vil først træde i kraft 1. juli 2011. Der er ingen faglige grunde til, at forbudet ikke kunne træde i kraft tidligere. Kommissionen anfører, at den foreslåede dato er den dato, der efter Kommissionens mening kan opnå størst flertal blandt medlemsstaterne samtidig med, at den kan opnå støtte fra Europa-Parlamentet.

Danmark har ikke egnede anlæg til endelig deponi af affald af metallisk kviksølv. Med hensyn til bestemmelserne i forslaget om midlertidig oplagring, lægger Danmark vægt på at midlertidig oplagring ud over et år forbydes, jf. deponeringsdirektivets (direktiv 1999/31/EC) bestemmelser om midlertidig oplagring. Det er dansk holdning at en midlertidig oplagring forud for bortskaffelse, som går ud over et år, skal ske på et anlæg, der lever op til definitionen af et deponeringsanlæg i deponeringsdirektivet. Miljøstyrelsen er ikke bekendt med danske anlæg, der kan opfylde kravene til midlertidig oplagring ud over et år. Der findes imidlertid i dag flere miljøgodkendte anlæg, som kan oplagre affald af kviksølv og kviksølvholdige produkter i mindre end et år.

Det er dansk holdning, at det heller ikke skal være muligt at importere kviksølvaffald til midlertidig oplagring. Såfremt der ikke kan samles flertal imod import til midlertidig oplagring, vil Danmark arbejde for en løsning der giver mulighed for at indføre forbud mod import fra lande der selv har anlæg til midlertidig oplagring.